

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 1 از 5	صور تجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی		
	☐ عادی	☐ مشترک	
	رییس جلسه: جناب آقای علیرضا بنی هاشم	دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی	
	محل جلسه: ساختمان شماره ۲ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی	شماره جلسه: ۱۶	تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۰۹/۰۸
	ساعت شروع: ۸	ساعت خاتمه: ۱۰	

دستور کار جلسه:

✓ ادامه بحث و بررسی پیرامون ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین

نامه اجرایی آن با محوریت پاسخ به سؤالات زیر:

۱. آیا مصوبه شورای عالی امنیت ملی، رافع مسئولیت جبران خسارات وارده به واحدهای تولیدی

صنعتی و کشاورزی می باشد؟

۲. با توجه به مواد ۴ و ۶ آیین نامه مذکور، آیا جبران خسارت باید توسط دولت انجام

شود یا توسط شرکت های ارائه کننده خدمات؟

❖ اهم موارد مطرح شده:

در شانزدهمین جلسه کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی ادامه بحث و بررسی پیرامون ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین نامه اجرایی آن مطرح گردید. در این نشست، به سؤالاتی از جمله اینکه آیا مصوبه شورای عالی امنیت ملی، رافع مسئولیت جبران خسارات وارده به واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی می باشد یا خیر و نیز با توجه به مواد ۴ و ۶ آیین نامه مذکور، آیا جبران خسارت باید توسط دولت انجام شود یا توسط شرکت های ارائه کننده خدمات، پرداخته شد.

✓ واکاوی چالش های حقوقی و اجرایی ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

آقای علیرضا بنی هاشم - رییس کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی - در ابتدای این جلسه ضمن اشاره به ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و جلسه پیشین این کمیسیون اظهار کرد: اولین مانع حقوقی طرح دعوی جهت جبران خسارت های وارده به صنایع، مصوبه شورای عالی امنیت ملی است؛ نظر به اینکه مصوبه مذکور را در اختیار نداریم، از جزئیات آن نیز مطلع نیستیم. با این حال، فرض بر این است که شورای عالی امنیت ملی ورود پیدا کرده و با دیدگاه اولویت حفظ جان شهروندان و امنیت عمومی، بر خلاف مفاد ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار تصمیم گرفته اند که قطع برق واحدهای تولیدی و کشاورزی در اولویت قرار بگیرد. این سوال مطرح می شود که با فرض وجود مصوبه شورای عالی امنیت ملی در این خصوص، آیا این مصوبه رافع مسئولیت شرکت های خدمات رسان جهت جبران خسارت وارده است یا خیر.

ایشان با بیان اینکه نمی توانیم به مصوبات شورای تأمین به عنوان قانون نگاه کنیم، چرا که این مصوبات، تصمیمات مقطعی است، افزودند: به نظر می آید که شرکت های خدمات رسان به دلیل تعلل در گسترش زیرساخت های خود، واحدهای صنعتی را در این وضعیت قرار داده اند. از سویی، بیمه اساساً برای پوشش برخی خسارات غیر قابل پیش بینی

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 2 از 5	صور تجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی ☐ فوق العاده ☐ مشترک ☒ عادی	
	دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۰۹/۰۸ ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰	

است؛ اما حجم خسارات وارده ناشی از قطعی برق و گاز آنقدر زیاد است که پوشش بیمه در این زمینه شکل نمی‌گیرد؛ لذا به نظر می‌رسد موضوع بیمه در ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار به قطعی دو روزه‌ای که به دلیل شرایط خاص بوده است، اشاره دارد.

ریاست محترم کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی تصریح کردند: نکته دیگری که به طرح دعوی در این حوزه کمک می‌کند این است که در ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه آن، با علم به اینکه قطعی برق یک تصمیم حاکمیتی است، به لزوم جبران خسارت اشاره شده است.

✓ کمبود ۲۰ هزار مگاواتی برق در کشور

سپس آقای علی‌اکبر لبافی - رئیس دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان - بیان نمودند: نکته ای که در باب قطعی برق و گاز صنایع باید بدان توجه نمود این است که قطع برق و گاز به صورت استانی اتفاق نیفتاده و در مرکز کشور، برای استان‌ها تصمیم‌گیری می‌شود. در واقع، این موضوع به شورای امنیت ملی برمی‌گردد. ایشان در ادامه افزودند: در یکی از بندهای آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار آمده است که در مواقعی که دولت دستور قطع برق یا گاز را می‌دهد باید خسارت ناشی از آن جبران شود. همچنین، نحوه جبران خسارت نیز مشخص شده و سازمان برنامه و بودجه باید در بودجه سنواتی سال آینده این موضوع را در نظر بگیرد و این بودجه را به شرکت‌های خدمات‌رسان بدهد تا این شرکت‌ها با بیمه‌ها به انعقاد قرارداد بپردازند.

✓ تخمین خسارت ۱۳ همتی سالانه قطعی گاز و برق صنایع خراسان رضوی

در ادامه خانم نسرین یوسفی عارفی - رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی خراسان رضوی - تصریح کردند: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی استان، عدم‌النفع ناشی از قطعی برق و گاز صنایع حوزه شرکت توزیع نیروی برق خراسان رضوی به غیر از مشهد را ۳۵۳ میلیارد تومان برای ۱۶ ساعت تعطیلی اعلام کرده و با توجه به ۴ ماه قطعی برق یا گاز، این عدد در استان و بدون احتساب مشترکین مشهد در سال به ۱۳ همت می‌رسد. ایشان افزودند: به میزان مشترکین در استان، در مشهد نیز مشترک صنعتی برق داریم؛ زیرا اکثر شهرک‌های صنعتی بزرگ استان در حوزه شهرستان مشهد قرار می‌گیرند.

✓ لزوم تبیین جایگاه مصوبات شورای عالی امنیت ملی در نظام حقوقی

سپس خانم حانیه جلیلی تقویان - وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی - با تأکید بر لزوم تفکیک مصوبات موجود از مصوبات شورای تامین استان و شورای امنیت ملی تصریح کردند: در اصل ۱۷۶ قانون اساسی، موضوعات مربوط به شورای امنیت ملی و حوزه‌هایی که این شورا به آن ورود می‌کند و نیز، مراجع تثبیت‌کننده مصوبات شورای امنیت ملی مشخص شده است. حال این پرسش مطرح است که با وجود مصوبه شورای امنیت ملی در خصوص قطعی برق و گاز، آیا می‌توان مطالبه خسارت را انجام داد یا نه که در این زمینه اول باید ببینیم جایگاه مصوبات شورای عالی امنیت ملی در نظام حقوقی ما چیست.

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 5	صور تجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی ☐ عادی ☐ مشترک ☐ فوق العاده		
	دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۶	تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۰۹/۰۸ ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰	

ایشان در خصوص قابلیت ابطال مصوبات شورای عالی امنیت ملی اضافه کردند: به نظر می رسد که دیوان عدالت اداری تکلیف را مشخص کرده و ما امکان ابطال مصوبات شورای عالی امنیت ملی را در دیوان عدالت اداری نداریم. خانم جلیلی تقویان عنوان کردند: بر اساس ماده ۱۱ قانون مسئولیت مدنی، در مورد اعمال حاکمیت دولت، هر اقدامی که برحسب ضرورت برای تأمین منافع اجتماعی طبق قانون به عمل آید و موجب ضرر دیگری شود، دولت مجبور به پرداخت خسارات نخواهد بود.

در ادامه خانم دکتر سحر بازرگانی - وکیل دادگستری و دیگر عضو کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق بازرگانی خراسان رضوی - عنوان کردند: قوانین دیگری از جمله اصل ۱۷۱ قانون اساسی در خصوص مسئولیت قاضی بوده و در این اصل پذیرفته شده است تا حتی در اعمال حاکمیتی، دولت مسئول جبران خسارت شود. در قانون مجازات اسلامی نیز برخی قوانین وجود دارد که دولت را می توانیم مسئول اعمال حاکمیتی اش بدانیم. موضوعی که در اینجا پیش می آید، بحث احسان و اضطراب از سوی دولت است.

ایشان افزودند: احسان دولت بدین معناست که اگر دولت بتواند ثابت کند برای حفظ منافع ملی حتی در شرایط غیر اضطراری این برق را قطع و تقسیم کرده، در بحث اخذ خسارت دچار مشکلاتی خواهیم بود. راه حل این است که به سمت اصلاح آیین نامه ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار برویم و شرکت های خصوصی به سمت طرح دعوی بروند.

همچنین آقای مسعود زوار آذر - عضو کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق مشهد - در بخش دیگری از این جلسه اظهار کردند: بر اساس ماده ۵ آیین نامه اجرایی ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور همه ساله اعتبار لازم برای جبران خسارت شرکت های ارائه دهنده خدمات، ناشی از تصمیم دولت برای قطع جبران خدمات به واحدهای تولیدی را در لوایح بودجه سالانه پیش بینی خواهد کرد. بنابراین خسارت در بودجه پیش بینی شده است و شرکت های خدمات رسان نیز برای اطمینان به پرداخت می توانند از بیمه استفاده کنند؛ یعنی دولت قطعاً باید خسارت دهد.

آقای امین شهلا - وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق مشهد - نیز اظهار کردند: یکی از عوامل رافع مسئولیت، امر آمر قانونی است. اگر مصوبه شعام را آمر قانونی می دانیم، این مصوبه رافع مسئولیت است. مصوبه یا امر آمر قانونی در شرایطی که ایجاد شده باید اعمال شود و اگر ضرر در گذشته پیش بینی شده است، ربطی به امر آمر قانونی ندارد.

همچنین آقای داود علی اکبری - وکیل دادگستری و دیگر عضو کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق مشهد - عنوان کردند: با توجه به اصل لزوم جبران خسارت، صرف تصویب مصوبه مزبور ولو اینکه از سوی شورای عالی امنیت ملی باشد، رافع مسئولیت برای جبران خسارت نیست. به عنوان مثال در تبصره ۱ ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار که به موضوع قطعی برق در موارد اضطراری بنا به مصوبه شورای تامین استان نیز اشاره کرده است، تنها در باب تعیین

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 4 از 5	صور تجلسه کمیسیون حقوقی و قضایی ☐ عادی ☐ مشترک ☐ فوق العاده		
	دبیر جلسه: سرکار خانم زهرا ذبیحی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۶ تاریخ برگزاری: ۱۴۰۳/۰۹/۰۸ ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰	رییس جلسه: جناب آقای علیرضا بنی هاشم	

نحوه جبران خسارت بیان داشته که می‌توان بدون تعیین نحوه جبران خسارت برق را قطع کرد و نه منتفی بودن اصل لزوم جبران خسارت. همچنین می‌توان به قاعده لا ضرر و لا ضرار فی الاسلام اشاره کرد.

ایشان همچنین در خصوص امر امر قانونی تصریح کردند: ما تنها به عنوان یکی از اسباب رافعیت مسئولیت کیفری در حقوق جزا، امر امر قانونی را مطرح می‌کنیم و در حقوق مسئولیت مدنی به عنوان یکی از استثنائات اصل لزوم جبران خسارت، با موضوعی تحت عنوان امر امر قانونی مواجه نیستیم.

آقای روح الله کامکار - وکیل دادگستری و عضو کمیسیون حقوقی و قضایی اتاق - در خصوص دستور کار دوم جلسه تصریح کردند: با توجه به مواد ۴ و ۶ آیین نامه اجرایی ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار برای جبران خسارت می‌بایست به شرکت های خدمات رسان مراجعه و دعوی جبران خسارت را می‌بایست به طرفیت شرکت های مذکور اقامه نمود. پس از صدور حکم و جبران خسارت، شرکت های خدمات رسان می‌توانند برای مطالبه جبران خسارت خود به دولت مراجعه نموده و براساس ماده ۵ آیین نامه یاد شده، سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور باید اعتبار لازم را برای جبران خسارت شرکت های خدمات رسان در لوایح بودجه سالانه خود پیش بینی تا از محل آن خسارت این شرکت ها را پرداخت گردد.

❖ مصوبات جلسه:

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	ادامه بحث و بررسی پیرامون ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین نامه اجرایی آن با محوریت پاسخ به سؤالات زیر: ۱. آیا مصوبه شورای عالی امنیت ملی، رافع مسئولیت جبران خسارت وارده به واحدهای تولیدی صنعتی و کشاورزی می‌باشد؟ ۲. با توجه به مواد ۴ و ۶ آیین نامه مذکور، آیا جبران خسارت باید توسط دولت انجام شود یا توسط شرکت های ارائه کننده خدمات؟	رایحه گزارش کارشناسی به اتاق بازرگانی مشهد جهت انجام اقدامات مقتضی	تهیه گزارش کارشناسی و جمع بندی توسط هیأت رئیسه کمیسیون	۴۵ روز از تاریخ جلسه

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 5 از 5	صور تجلسه کميسيون حقوقي و قضايي ☐ فوق العاده ☐ مشترك ☒ عادي	 آئين دادرسي مدني مجلس سناي جمهوري زرايي جمهوري
	دبير جلسه: سرکار خانم زهرا ذبيحی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی شماره جلسه: ۱۶ تاريخ برگزاری: ۱۴۰۳/۰۹/۰۸ ساعت شروع: ۸ ساعت خاتمه: ۱۰	

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	آقای علیرضا بنی هاشم	رئیس کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۲	خانم نسرين یوسفی عارفي	رئیس کمیسیون انرژی	اتاق بازرگانی مشهد
۳	خانم زهرا ذبیحی	دبیر کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۴	آقای دکتر شهریار زهدی	دبیر کمیسیون انرژی	اتاق بازرگانی مشهد
۵	آقای علی اکبر لبافی	رئیس دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی	اتاق بازرگانی مشهد
۶	آقای هادی کریمی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۷	خانم حانیه جلیلی تقویان	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۸	خانم دکتر سحر بازرگانی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۹	آقای داوود علی اکبری	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۰	آقای روح الله کامکار	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۱	آقای دکتر امین شهلا	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۲	آقای مهدی احمدی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۳	آقای شهاب ضرغامی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۴	آقای مسعود زوار آذر	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۵	خانم دکتر فاطمه اردکانی	عضو کمیسیون	اتاق بازرگانی مشهد
۱۶	محمد هاشم صفار	کارشناس تحقیقات	اتاق بازرگانی مشهد